

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda yer alan soruların Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih DÖNMEZ tarafından yanıtlanması için gereğini saygılarımla arz ederim.

Ünal DEMİRTAŞ

Zonguldak Milletvekili

14 Ekim 2023 tarihinden Türkiye Taşkömürü Kurumu'nun Amasra Müessesinde maden faciası yaşanmış ve bu facia sonucunda 42 madencimiz hayatını kaybetmiştir.

Arama-kurtarma çalışmalarının tamamlanmasının ardından, alevlerin kömür yataklarına ulaşmasını engellemek için yangın olan yerin özel alaşımlı betonla kapatıldığı, betonun arka bölümlerindeki alanın da her ihtimale karşın "köpük barajı" ile kaplandığı, (-) 100 kotuna taş tozu torbaları ile baraj yapıldığı, bunun ardından yine (-)100 kotuna sızdırmazlığı sağlamak için baraj yapıldığı ifade edilmiştir.

19.10.2022 tarihinde, Amasra'da meydana gelen bu elim kazanın sebeplerinin araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde, bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasına karar verilmiştir. Komisyon 26.10.2022 tarihinden bu yana, kazanın gerçek sebeplerinin bulunması ve kazada ihmal ya da kusuru bulunan kişi ya da kurumların tespit edilmesi için çalışmakta, alanından uzman kişi ve kurumlarla toplantılar yapmaktadır.

11 Ocak 2023 tarihinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde, Bartın'ın Amasra İlçesinde Meydana Gelen Maden Kazasının Tüm Yönleriyle Araştırılarak Benzer Kazaların Önlenmesine Yönelik Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu toplantısında, İş Güvenliği Uzmanı, Maden Mühendisi ve komisyon uzmanı olarak görev yapan Nevzat Ünlü, ocaktaki yangın ile ilgili olarak; "*Buradaki yangın, bir kömür oksidasyonu değil, kömür oksidasyonu olsa söylediklerine ben de katılıyorum doğrudur, burada yanan malzeme tahkimat malzemeleri, teknik olarak "katı madde yangını" olarak ifade edilir, bunlar ahşap yangınıdır. Belki orada kablolar yanıyordu, bunlardır. Bunlarla da bu oksijen oranının da bu yangının devam etmesi olanaklı değildir, katı madde yangınları yüzde 14 'ün altında bir oksijende devam etmesi olanaklı değil; benim bilgim bu şekilde*" demiştir.

Yine aynı toplantıda, İş Güvenliği Uzmanı, Maden Mühendisi Nevzat Ünlü, oksijen seviyesi ile ilgili olarak da; "*Bir başka konu da şu anki değerler. Bugün verilen değerlerde bize Rıdvan Bey, oksijenin yüzde 2,5 civarında olduğunu söyledi yanlış hatırlamıyorsam, "2,4" dedi. Amasra'daki sunumda verilen değerler 1'in altında gözüküyordu ve Amasra'daki sunumda Genel Müdür Yardımcısı Fazlı Uncu "Bu en geç bir hafta içinde sönecek, açma noktasına gelebiliriz, bir haftada en fazla on beş günde soğumasını bekleriz ve açarız" dedi" şeklinde açıklama yapmıştır.*

11 Ocak 2023 tarihinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde, Bartın'ın Amasra İlçesinde Meydana Gelen Maden Kazasının Tüm Yönleriyle Araştırılarak Benzer Kazaların Önlenmesine Yönelik Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis

Araştırması Komisyonu toplantısında, TTK Başmühendisi Rıdvan Kapuağası, ocaktaki yangınla ilgili olarak; *"Bizim sızdırmazlığı tamamen sağladıktan sonra, oksijenin baraj arkalarında tamamen 0'ı ve CO'nun yani karbonmonoksitin de aynı zamanda baraj arkalarında 0 değerini gördükten sonra dört haftalık bir soğutma sürecine bırakmamız lazım"* açıklamasını yapmıştır.

18 Ocak 2023 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde, Bartın'ın Amasra İlçesinde Meydana Gelen Maden Kazasının Tüm Yönleriyle Araştırılarak Benzer Kazaların Önlenmesine Yönelik Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu" toplantısında, TTK Genel Müdür Yardımcısı Muharrem Kiraz tarafından maden ocağındaki yangınla ilgili olarak *"Efendim, oradaki veriler şu an olumlu, süreci yine takip ediyoruz"* şeklinde ifade etmiştir.

Genel Maden İşçileri Sendikası (GMİS) Amasra Şube Başkanı Ümit Çınar tarafından, 17 Ocak 2023 tarihinde, ocakta son 20 gündür alınan test sonuçlarına göre yangının söndüğü ve yeniden üretime başlamak istedikleri şeklinde açıklama yapılmıştır.

Olayın üzerinden 3 ay 10 gün geçmiştir. Amasra Maden Ocağı'ndaki yangının söndürülmesi için barajlar yapılmış, sızdırmazlık ile ilgili olarak 28 Kasım'da 4'üncü barajın yapıldığı basına yansımış, daha sonra bu konuda herhangi bir baraj yapıldığı bilgisi kamuoyu ile paylaşılmamıştır. Dolayısıyla Kasım ayı sonunda, sızdırmazlık sorununun çözümlendiği anlaşılmaktadır. Bu durumda, sızdırmazlık sonrası yapılan 4 haftalık soğutma süreci de Aralık ayı sonunda tamamlanmış olmaktadır. Ayrıca, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde, Amasra'daki kazayı incelemek üzere kurulan komisyonda, ocaktaki yangının tahkimat yani ahşap yangını olduğu, bu tip bir yangının da, teknik olarak bu kadar uzun süre boyunca söndürülemediği olmasının mümkün olmadığı uzmanlarca ifade edilmiştir. Ancak buna rağmen, hala daha Amasra Maden Ocağı'nda yerinde inceleme ve keşif yapılmasına izin verilmemektedir.

Bu süreçte, Amasra Cumhuriyet Savcılığı tarafından, 13 Ocak 2023 tarihinde patlama olan ocakta keşif ve inceleme yapılmaksızın, "Bilirkişi Ön Raporunu" dayanak kabul eden bir fezleke, Bartın Cumhuriyet Başsavcılığına sunulmuştur. Bartın Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından da 19 Ocak 2023 tarihinde bir iddianame hazırlanmıştır. Bu iddianame ve fezleke, Ön Bilirkişi Raporu'na göre kazanın meydana gelmesinde, "Havalandırma, Metan Drenajı ve Teknik Personel Sayısındaki Eksiklik" olmak üzere 3 maddeden kusurlu bulunan TTK Genel Müdürü Kazım Eroğlu ile "Havalandırma ve Metan Drenajı" olmak üzere, 2 maddeden kusurlu bulunan Müesseselerden Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı Ercan Gebeş yer almamaktadır. Türkiye Taşkömürü Kurumu'nda en üst düzeyde olan bu iki yönetici hakkında idari yönden bir soruşturma izni talep edilmediği gibi herhangi bir şekilde bu iki kişinin ifadesi alınmamış, Amasra Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından hazırlanan fezleke ve Bartın Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından hazırlanan iddianamede, bu iki isimle ilgili hiçbir değerlendirme yapılmamış, kusurları açık bir şekilde Bilirkişi Ön Raporu ile tespit edilen bu iki yönetici yargı sürecinin dışında bırakılmıştır.

Oysa, Anayasa Mahkemesi; 2014/18224 başvuru numaralı dosya ile ilgili, 09.05.2018 tarihinde verdiği, 12.09.2018 tarih ve 30449 Resmi Gazete'de yayımlanan kararında; 7 Ocak 2013 tarihinde, Türkiye Taşkömürü Kurumu, Kozlu Müessesinde

meydana gelen ve 8 kişinin hayatını kaybettiği maden kazası ile ilgili etkili ceza soruşturması yapılmaması nedeniyle yaşam hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

Anayasa Mahkemesi'nin ilgili kararında; " Öngörülebilir bir riskin bulunduğu ve bu riskin bertaraf edilmesi için alınması gereken birtakım önlemler olduğu anılan durumda, etkili yargısal sistem kurma yükümlülüğü bakımından somut başvuruda mutlaka etkili bir ceza soruşturması yürütülmesi gerekliliği bulunmadığı söylenemez.

Kasten veya kötü muamele sonucu meydana gelen ölüm olaylarında Anayasa'nın 17. maddesi gereğince devletin sorumluların tespitini ve cezalandırılmalarını sağlayabilecek nitelikte bir cezai soruşturma yürütme yükümlülüğü bulunmaktadır.

Yaşam hakkı kapsamında devletin sahip olduğu etkili soruşturma yükümlülüğü, sorumluların belirlenmesini ve gerekiyorsa cezalandırılmasını sağlayabilecek bir ceza soruşturması yürütülmesini gerektirmektedir. Kamu makamlarının bilirkişi raporları ile tespit edilen kusurlu davranışlarının bulunduğu somut olayda, tespit edilen kusur ile gerçekleşen netice arasında ceza hukuku anlamında bir illiyet bağı bulunup bulunmadığının ilgili idare kurullarınca karara bağlanarak adli sürecin sona erdirilmesi etkili soruşturma ilkeleriyle bağdaşmamaktadır" değerlendirmesinde bulunulmuş, etkili ceza soruşturması yapmaması nedeniyle Anayasa'nın 17'inci maddesindeki "Yaşam Hakkının" ihlal edildiğini tespit etmiş ve yeniden yargılama kararı vermiştir.

Amasra Maden Ocağında meydana gelen kazada, Bilirkişi Ön Raporu ile açıkça kusurlu bulunan TTK Genel Müdürü Kazım Eroğlu ve Müesseselerden Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı, halen kurumu yönetmektedir. TTK Genel Müdürü Kazım Eroğlu'nun "Genel Müdürlük" sıfatı devam ettiği için patlama olan madendeki söndürme ve soğutma çalışmaları da bu kişinin emri ile yürütülmektedir. Böyle bir soruşturmada kusurlu kabul edilen kişilerin gerçeğin ortaya çıkmasından ziyade kendi kusurlarını örtecek veya ortadan kaldıracak davranışlar sergilemesi olağan görülmelidir.

Oysa, olayla ilgili olarak, 31.10.2022 tarihinde, 3 maden mühendisi, 1 jeoloji mühendisi, 1 jeofizik mühendisi, 1 elektrik mühendisi ve 1 makine mühendisinde oluşan 7 kişilik bilirkişi heyeti tarafından inceleme yapılmış ve bir "Bilirkişi Ön Raporu" hazırlanmıştır. Bilirkişi Ön Raporunda, "KAZANIN İNCELENMESİ" başlığı altında, "Kazanın nedenleri, nasıl meydana geldiği, etkisi vb. gibi konuların daha sağlıklı ortaya konulabilmesi için uygun bir zamanda ocak içinde çok kapsamlı çalışmaların yapılması gerekmektedir" şeklinde tespitte bulunulmuştur.

Bunun yanında, Amasra'da meydana gelen maden faciasını araştırmak üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kurulan "Bartın'ın Amasra İlçesinde Meydana Gelen Maden Kazasının Tüm Yönleriyle Araştırılarak Benzer Kazaların Önlenmesine Yönelik Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu"nu çalışma süresinin sonuna gelmekte olup, 25 Ocak 2023 tarihinden itibaren 1 aylık süre uzatması neticesinde komisyonun raporu tamamlanacaktır. Ancak komisyon hala daha maden ocağında inceleme yapamamıştır. Maden ocağında yerinde inceleme yapılmaması nedeniyle gerçek de tam olarak ortaya çıkartılamamıştır.

TTK Genel Müdürü Kazım Eroğlu ile Müesseselerden Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı Ercan Gebeş hiyerarşik olarak Türkiye Taşkömürü Kurumu'nun en üstünde

yer almaktadır. Maden ocağındaki keşif ve incelemeyi, savcılık fezlekesi ve iddianamesinin hazırlanması ile Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kurulan komisyon raporunun yayınlanmasından sonraya bırakma çabası içinde olmaları ihtimal dahilindedir. Bu sayede kendileri aleyhine gelişecek durumları örtbas etme çabası içinde olmaları da muhtemeldir. Ancak bu durum gerçeğin ortaya çıkmasını engellenmektedir.

Amasra maden ocağından yerinde yapılacak keşif ve inceleme, bu zamana kadar açıklanamayan pek çok noktayı aydınlatacak, etkili bir ceza soruşturması yapılmasını ve bundan sonra bu ve benzeri kazaların olmasını engelleyecek önlemlerin belirlenmesini sağlayacaktır. Bu nedenle patlama olan maden ocağında keşif ve inceleme yapılması hayati öneme sahiptir.

Bu çerçevede;

1)Türkiye Taşkömürü Kurumu Amasra Müessesesi'ndeki yangın, "kömür oksidasyonu" yani kömür yangını mıdır yoksa "katı madde", tahkimat malzemesi yani ahşap yangını mıdır?

2)Türkiye Taşkömürü Kurumu, Amasra Müessesesi'ndeki yangın sönmüş müdür? Eğer yangın söndüyse ne zaman sönmüş ve soğutma çalışmalarına ne zaman başlanmıştı?

3) Konunun uzmanlarına göre yangının uzun süreli sürmesinin mümkün olmadığı ifade edilmesi de göz önünde tutularak, yangın neden kısa sürede söndürülememiştir? Yangının uzun süre söndürülememesinden kim ya da kimler sorumludur? Bu konuda ihmali olan var mıdır? Varsa bu ihmali olanlarla ilgili işlem idari işlem yapılacak mıdır?

4)Amasra Cumhuriyet Başsavcılığınca alınan bilirkişi ön raporuna göre bilirkişilerce; "...Kazanın nedenleri, nasıl meydana geldiği, etkisi vb. gibi konuların daha sağlıklı ortaya konulabilmesi için uygun bir zamanda ocak içinde çok kapsamlı çalışmaların yapılması gerektiği..." ifade edilmesine rağmen, savcılık tarafından belirlenen bilirkişi heyetince –TTK yönetimi tarafından ocaktaki yangının devam etmesi gerekçe gösterilerek bilirkişi heyetinin ocak içine sokulmaması sonucu- ocak içine girerek hala keşif ve görgüye dayalı ek rapor hazırlanmamıştır. Ancak buna rağmen Bartın Cumhuriyet Başsavcılığınca eksik incelemeye dayalı ön rapora göre de iddianame hazırlanmıştır. Bu durum da yargının gecikmesine ve eksik yürümesine sebep olmuştur. Bu şekilde adaletin tecelli etmesinin gecikmesinden ve eksik yürümesinden kim sorumludur?

5)Söndürme çalışmaları, Bilirkişi Ön Raporu ile 3 maddeden kusurlu bulunan ancak buna rağmen görevine devam eden Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürü Kazım Eroğlu tarafından, ocakta yapılacak keşif ve incelemeyi geciktirmek amacıyla bilerek mi yavaşlatılmaktadır?

6)Türkiye Taşkömürü Kurumu, Amasra Müessesesi'ndeki yangın söndürülmüş ve soğutma çalışmaları tamamlandıysa, maden ocağında keşif ve inceleme yapılmasına neden izin verilmemektedir?

7)Türkiye Taşkömürü Kurumu Yönetiminin hiyerarşik olarak en tepesinde bulunan ve Bilirkişi Ön Raporu ile 3 maddeden kusurlu bulunan ve şüpheli sıfatıyla yargılanması gereken Kazım Eroğlu mu ocakta, keşif ve inceleme yapılmasına izin vermemektedir?

8)Türkiye Taşkömürü Kurumu, Amasra Müessesesi'nde, -ocağın içinde yangın devam ediyor gerekçesiyle- ocak içinde kazanın meydana geldiği yerde görgüye dayalı keşif ve inceleme yapılması, Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürü Kazım Eroğlu ile Müesseslerden Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı Ercan Gebeş'in, Bilirkişi Ön Raporu ile kusurlu kabul edilmeleri nedeniyle kendileri aleyhine gelişmiş ve gelişebilecek ceza yargılaması süreci ve idari soruşturma süreçlerini lehe döndürebilmek için geciktirilmek mi istenmektedir?